

Ioan Neacşu

PROFESORUL DE SUCCES

Metode şi tehnici de învățare eficientă

Fundamente şi practici de succes

profesorul de succes

POLIROM

III 25759

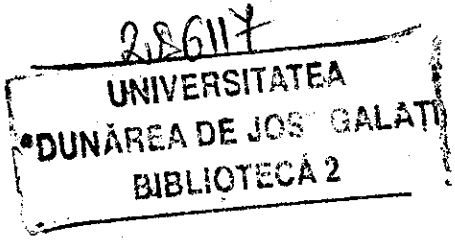
Ioan Neacşu

Metode şi tehnici de învățare eficientă

Fundamente şi practici de succes

C-286117U

POLIROM
2015

Cuprins

Argument 9

Capitolul I

Învăţarea umană

I.1. Concept şi semnificaţii 13
I.1.1. Structuri de conţinut ale învăţării 17
I.1.2. Competenţa „a învăţa să înveţi" – categorie emergentă şi identitară în Uniunea Europeană 18
I.2. Principii şi legităţi ale învăţării 20
I.2.1. Legea conştienţei 21
I.2.2. Legea motivaţiei 22
I.2.3. Legea conexiunii inverse 22
I.2.4. Legea repetiţiei inteligente 22
I.2.5. Legea transferului 23
I.3. Mecanisme neurodinamice 24
I.3.1. Psiho-logica asimetriilor funcţionale ale creierului uman care învaţă. Valori pentru educaţie 28
I.3.2. Procese şi mecanisme explicative în neurofiziologia creierului uman 30
I.3.3. Funcţiile asimetrice şi conexiunile dintre emisferele cerebrale – tablou sinoptic 32
I.3.4. Abordări focalizate ale funcţionalităţii fiecărei emisfere cerebrale în planurile personalităţii şi educaţiei 38
I.3.5. Abordări ipotetice cu temei investigativ-experimental 40
I.4. Structură şi procesualitate 44
I.5. Principii şi legităţi derivate din teorii şi modele procesuale ale învăţării 50
Referinţe bibliografice 53

Capitolul II

Principii şi metode de optimizare a condiţiilor învăţării

II.1. Model operaţional de analiză a condiţiilor necesare asimilării cunoştinţelor şi formării abilităţilor 57
II.1.1. Cum trebuie analizate condiţiile învăţării? 58
II.2. Principii explicative pentru relaţia condiţii – progrese 62
II.2.1. Principiul normalităţii şi compensării somato-fiziologice 62
II.2.2. Principiul potenţializării capacităţii de învăţare 63
II.2.3. Principiul solicitării echilibrate a componentelor aptitudinii şcolare 66
II.3. Stimularea proceselor psihice de mobilizare-pregătire pentru învăţare 68
II.3.1. Conceptul integrator „stare de pregătire pentru învăţare" 68

II.3.2. Atenția. Controlul și autocontrolul, focalizare și antrenare 70
II.3.3. Motivația învățării. Stimulare, dirijare, autodirijare 74
II.4. Principii, metode și tehnici de memorare eficientă în procesul instruirii 82
II.4.1. Valori și semnificații generale 82
II.4.2. Simetria și asimetria raporturilor dintre subiectul învățării și conținutul învățării 84
II.4.3. Timpul - variabilă corelativă în orizontul învățării 89
II.4.4. Unitate și diversitate în relația subiect-metodă de învățare 90
II.4.5. Regimul și natura repetițiilor, între legitate și experiența personală 91
II.4.6. Statutul relației subiect – regăsirea și integrarea celor învățate 96
II.4.7. Ghid destinat memorării eficiente 97
II.5. Principii și metode de activare a modelului operațional-formativ al gândirii 100
II.5.1. Unitatea dintre logic, psihologic și pedagogic 100
II.5.2. Elemente de metodologia formării gândirii reflexiv-productive 103
II.6. Incidența factorilor psihosociali asupra învățării școlare. Criterii de analiză, control și dirijare 106
II.6.1. Grupul și colectivul școlar – factori stimulatori și frenatori 106
II.6.2. Relații educaționale profesor-elevi 108
II.6.3. Climatul psihosocial al clasei 109
II.6.4. Organizațiile de copii și tineret 110
II.6.5. Mediul și climatul familial 110
II.7. Ergonomia, biopsihoritmologia și igiena învățării 112
II.7.1. Spațiul ergonomic și ecologic 112
II.7.2. Biopsihoritmologia și creșterea randamentului învățării 114
II.7.3. Elemente de planificare, normare și organizare a timpului 119
II.7.4. Convergența soluțiilor alternative de refacere a potențialului psihofizic 121
Referințe bibliografice 122

Capitolul III

Strategii. Metode și tehnici de învățare

III.1. Concepte integratoare și semnificații majore 125
III.1.1. Indicatori și valori adăugate 127
III.2. Repertoriu de strategii, metode și tehnici de învățare/studiu 130
III.2.1. Strategia lecturii active contextuale (SLAC) 130
III.2.2. Metoda lecturii performante (MLP) 131
III.2.3. Tehnica lecturii prin modelul RICAR 132
III.2.4. Tehnica lecturii bazate pe exerciții SPIR 132
III.2.5. Tehnica lecturii bazate pe modelul PQRST 132
III.2.6. Tehnica lecturii sintetice bazate pe modelul SQ3R 133
III.2.7. Tehnica lecturii analitice bazate pe modelul APASE 133
III.2.8. Tehnica lecturii focalizate bazate pe modelul MURDER 133
III.2.9. Învățarea anticipativ-mentală și operațională prin metoda ARMS 134
III.2.10. Învățarea personalizată prin strategia ERRQ 135
III.2.11. Învățarea predictiv-evaluativă prin strategia PORPE 135
III.2.12. Metoda învățării epistemologic-reflective prin comentariul de text (MIERCT) 136
III.2.13. Tehnica lecturii cu redactare de text (LRT) 136
III.2.14. Metoda învățării prin analiza de conținut (MIAC) 137
III.2.15. Metoda învățării cu ajutorul hărții mentale (MIHM) 139
III.2.16. Metoda cognitiv-afirmativă de învățare (MCAI) 141
III.2.17. Metoda învățării prin observare științifică (MIOȘ) 142
III.2.18. Metoda învățării prin experiment (MIE) 142

III.2.19. Metoda învățării prin interogație cognitiv-operațională (MIICO) 144
III.2.20. Metoda învățării prin demonstrație (MID) 148
III.2.21. Tehnica învățării prin operații de definire (TIOD) 149
III.2.22. Strategia învățării bazate pe gândire critică (SIGC) 151
III.2.23. Strategii metacognitive de învățare (SMCI) 159
III.2.24. Metoda învățării asistate metacognitiv, cu monitorizarea eficacității înțelegerii (MIAMC-MEI) 160
III.2.25. Metoda învățării prin tehnici mnemotehnice (MITM) 162
III.2.26. Strategia învățării prin rezolvarea de probleme (SIRP) 165
III.2.27. Metoda învățării bazate pe analiza de sarcini (MIAS) 166
III.2.28. Metoda învățării prin simulare (MISim) 168
III.2.29. Metoda învățării active în grup (MIAG) 170
Referințe bibliografice 173

Capitolul IV

Managementul și metodologia activității științifice și intelectuale independente

IV.1. Pedagogia muncii intelectuale. Linii de convergență 177
IV.1.1. Definiție și prezentare a experiențelor domeniului 177
IV.1.2. Pentru o taxonomie-cadru a competenței informațional-metodologice 179
IV.2. Metodologia infodocumentării, prelucrării, organizării și stocării informațiilor științifice 186
IV.2.1. Documentarea informativ-cognitivă și transmiterea informațiilor 186
IV.2.2. Sistematizarea, clasificarea și regăsirea informațiilor 187
IV.2.3. Prelucrarea, condensarea și organizarea informațiilor 189
IV.3. Metodologia luării notițelor: modele, experiențe, repere 201
IV.3.1. Lectura și studiului intensiv eficient. Condiții și instanțe optimizatoare 203
IV.3.2. Strategia lecturii științifice 207
IV.3.3. Tehnici de lectură rapidă și eficientă 214
IV.4. Metodologii ale muncii intelectuale eficiente 217
IV.4.1. Elaborarea lucrărilor didactico-științifice 217
IV.4.2. Ghid minimal destinat publicării 220
IV.4.3. Consultarea, utilizarea și realizarea bibliografiei lucrărilor 223
IV.4.4. Organizarea și conducerea reuniunilor și dezbaterilor 233
Referințe bibliografice 236

Capitolul V

Învățarea prin comunicare. Strategii, metode și tehnici de comunicare eficientă

V.1. Fundamentele comunicării. Educația pentru comunicare 241
V.2. Comunicarea orală. Elemente de psihopedagogia oralității 243
V.2.1. Determinanți funcționali 243
V.2.2. Forme și structuri compoziționale orale 244
V.2.3. Condiții și particularități ale comunicării orale 246
V.2.4. Soluții normative pentru creșterea eficienței comunicării orale 250
V.3. Comunicarea scrisă 254
V.3.1. Text și competență comunicativă textuală 254
V.3.2. Principii acționale în formarea și dezvoltarea competenței de comunicare scrisă 256
V.4. Comunicarea vizuală 257
V.4.1. Învățare și informație vizuală 257
V.4.2. Vizualizarea – note comune și valențe creative ale limbajului. Context, valori, funcții 258

V.4.3. Limbajul iconic-simbolic şi învăţarea 261
V.4.4. Indicatori şi reguli normativ-acţionale în învăţarea perceptiv-vizuală 263
V.5. Practica învăţării bazate pe comunicare eficientă 266
V.5.1. Învăţarea prin conversaţie 266
V.5.2. Învăţarea prin interogaţie reflexivă şi problematizatoare 269
V.5.3. Învăţarea cu ajutorul limbajului grafic 274
Referinţe bibliografice 278

Capitolul VI

Metode şi tehnici de argumentare, contraargumentare şi convingere

VI.1. Pentru o propedeutică a argumentării şi convingerii 281
VI.1.1. Învăţarea – proces interactiv de influenţare pozitivă a conduitelor 281
VI.1.2. Variabile şi principii acţionale în procesul de argumentare şi convingere 283
VI.2. Elemente de praxiologia argumentării şi convingerii 286
VI.2.1. Argumentul – concept-pivot în procesul învăţării persuasive. Pentru o taxonomie a argumentelor 286
VI.2.2. Cum se organizează argumentele într-o comunicare persuasivă? 289
VI.2.3. Norme, reguli şi strategii minimale în argumentare şi convingere 291
VI.3. Pragmatica procesului de contraargumentare 295
VI.3.1. Spre ce se îndreaptă contraargumentarea? 295
VI.3.2. Organizarea procesului de contraargumentare 298
VI.3.3. Soluţii alternative în contraargumentare 298
VI.4. Metode şi tehnici de formare, dezvoltare şi schimbare a conduitelor atitudinale 300
VI.4.1. Procesualitatea zonelor atitudinale în structura personalităţii 300
VI.4.2. Pluralitatea modelelor: opţiuni metodologice 301
VI.4.3. Principii cu influenţă semnificativă în sfera atitudinilor, convingerilor şi valorilor de grup 303
VI.5. Evaluarea eficienţei argumentării şi contraargumentarii în învăţare şi comunicare 305
Referinţe bibliografice 308

Index de autori 309
Index de termeni 312

Contents 315